

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Algirdo g. 19, 03607 Vilnius, tel. (8 5) 265 0193, faks. (8 5) 213 9751, el. p. info@vdi.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188711163

20 metų – pamokos vis dar neišmoktos. Kodėl?

Gerbiamasis įmonės vadove,

2016-11-25 Nr. SD- 37-14506

Valstybinė darbo inspekcija (toliau – VDI) susirūpinusi, kad per pastaruosius 20 metų šalies miškininkystės sektoriaus įmonėse įvyko 484 nelaimingi atsitikimai darbe, per kuriuos 374 darbuotojai patyrė lengvas, 58 – sunkias ir 52 – mirtinas traumas. Skaičiuojant mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe dažnumą miškininkystės sektoriuje, 100 tūkst. darbuotojų (tokia skaičiavimo tvarka nustatyta pasauliniu mastu) 2014 m. teko 62 mirtini nelaimingi atsitikimai darbe – dažnumas buvo 12 kartų didesnis nei vidutinis šalyje.

Darbų pavojingumą miškuose patvirtina ir santykinis rodiklis, nusakantis proporcijas tarp lengvų ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe: šalies mastu vienam mirtinam nelaimingam atsitikimui darbe tenka **50** lengvų, o miškininkystės sektoriaus įmonėse – tik **4,4**, t.y. beveik net kas penktas nelaimingas atsitikimas darbe yra mirtinas.

Iš visų darbuotojų (484), miškininkystės sektoriuje per 20 metų patyrusių traumas, 24 (5,0 proc.) buvo neblaivūs. Tačiau iš mirtinas traumas patyrusių miško darbuotojų neblaivus buvo beveik kas trečias (15 iš 52 arba 29,9 proc.).

Daugelio metų nelaimingų atsitikimų darbe analizės duomenys rodo, kad iki 90 proc. visų sunkių ir mirtinų susižalojimų darbe patiria miško kirtėjai, kai ant jų nuvirsta (užgriūva) kertami medžiai (ir / ar šakos), kurie dažniausiai prieš tai dar būna ir įstrigę.

Ne išimtis ir šie metai, nes sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe aplinkybes ir pagrindines priežastis sąlygojo veiksniai, kai nuleidžiant medžius darbuotojams buvo draudžiama: pjaustyti įstrigusio medžio kamblį, atpjaustinėti kalades, daryti įstrigusio medžio kamiene pjūvį, pakirsti šaknis ar kelmą, pjauti kitą medį, į kurį įstrigęs nupjautasis, stovėti pavojingose zonoje neįsitikinus, kad virsdamas medis, į kurį įstrigęs nuleidžiamas medis, neužkris ant darbuotojo. Būtent nurodytų draudimų nebuvo laikomasi šiose įmonėse ir dėl to įvyko skaudžios nelaimės:

2016-02-08 – UAB „Sava giria“, Šiaulių apskritis; sunkus nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-02-10 – UAB „Daugeta“, Alytaus apskritis; sunkus nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-02-29 – VĮ Pakruojo miškų urėdija, Šiaulių apskritis; sunkus nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-03-17 – VĮ Dubravos eksperimentinės-mokomosios miškų urėdijos Vaišvydavo girininkija, Kauno apskritis; mirtinas nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-04-26 – UAB „Valdo ranga“, Telšių apskritis; mirtinas nelaimingas atsitikimas darbe.

Pasitaikė atveju, kai sunkiai ar mirtinai sužalotas kirtėjas buvo neblaivus (2,6 prom. – UAB „Valdo ranga“), neapmokytas ir neatestuotas (UAB „Daugeta“), biržėje dirbo vienas (Vaišvydavo girininkija).

Neseniai (2016-10-23) nelaimė darbe įvyko „Ž. Jagmino individualioje įmonėje“, Kauno apskritis: nupjautas medis virsdamas įsikabino į kitą medį. Kirtėjui pastarąjį nupjovus, abu medžiai krisdami sužalojo miško kirtėją, kuris patyrė kaulų lūžius.

Nors ir 2015 m., ir šiais metais šiek tiek mažiau miško kirtėjų patyrė traumas būdami neblaivūs, taip pat ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe mažiau, tačiau, skaitydami nelaimingų atsitikimų darbe aktus (N-1), stebime tas pačias aplinkybes bei priežastis, kaip ir prieš 20, 15, 10 ar

5 metus. Užaugo nauja karta, tačiau susidaro nuomonė, kad miško kirtėjai darbų saugos pažeidimus „perduoda“ iš kartos į kartą. Tenka apgailestauti, kad darbų vadovai, savo ruožtu, taikstosi su tuo ir toleruoja (pasyviai stebėdami) darbuotojų pažeidimus, kurių prevencijos neužtikrina darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė, neskiriamas reikiamas dėmesys miško kirtėjų kvalifikaciniam įgūdžiams gerinti.

2016 m. pradžioje VDI, pasitarusi su miškininkystės sektoriaus socialiniais partneriais (darbdavius ir darbuotojus atstovaujančiomis organizacijomis), organizavo miško kirtėjų profesinių įgūdžių tyrimą.

Tuo tikslu 2016 m. sausio 19 d. įsakymu buvo patvirtinta „Miško kirtėjų darbų saugos žinių lygio momentinės apklausos anketa“ (toliau – Anketa), reglamentuotos apklausų organizavimo procedūros. Apie apklausų organizavimą buvo informuoti (el. ryšio priemonėmis) miškininkystės sektoriaus darbdavių centrinių įstaigų ir organizacijų bei šakinės profesinės sąjungos vadovai.

Informuojame, kad VDI parengė „Miško kirtėjų darbų saugos žinių tyrimo, atsižvelgiant į 2016 m. iki rugsėjo 1 d. gautų apklausos anketų analizės rezultatus, apibendrinimą“ (toliau – Apibendrinimas), kuris pridedamas prie šio laiško.

Analizės rezultatai, iš esmės, atsako į šio laiško pavadinime pateiktą klausimą „Kodėl?“ – t.y. nepakankamos teorinės (vadinasi – ir praktinės) žinios: daugiau negu pusė (53,8 proc.) miško kirtėjų nesugebėjo teisingai atsakyti į visus penkis Anketoje nurodytus klausimus, o bendras atsakytų klausimų vidurkis yra 4,1. Žemiausios vidutinės atsakymų reikšmės gautos iš Šiaulių (3,6), Kauno (3,8) ir Utenos (4,0) apskričių miško kirtėjų. Šiaulių apskrityje neatsirado nė vieno miško kirtėjo, kuris būtų teisingai atsakęs į visus (5) klausimus. Siek tiek geresni atsakymai užfiksuoti Alytaus (4,8), Panevėžio (4,4) ir Klaipėdos (4,3) apskrityse.

Blogiausiai buvo atsakinėta į antrą (dėl atsitraukimo takų ilgio pjaunant medžius, kurių storis išmatavus 1,3 m aukštyje yra daugiau nei 14 cm) ir trečią (dėl užtūros storio, kad medis virstų statmenai išpjovai) klausimus: atitinkamai 65,7 proc. ir 73,5 teisingų atsakymų. Geriausiai – į penktą (kas draudžiama nuleidžiant įstrigusius medžius) klausimą: 97,0 proc.

Suprantama, darbuotojui labiausiai rūpi gauti kuo didesnę atlyginimą, darbdaviui (savininkui) – kuo didesnę pelną... Taip, finansai svarbu. Bet nesirūpinimas sveikata niekada neduos norimų dividendų (ypač – ilgalaikėje perspektyvoje) nei darbdaviui, nei darbuotojui.

Gerbiamasis įmonės vadove,

1. Rekomenduojame su Apibendrinime pateiktos analizės rezultatais bei šiame laiške pateikta informacija supažindinti (suteikiant neplaninio instruktavimo statusą) miško kirtėjus ir aptarti neprikaištingo darbų saugos reikalavimų vykdymo bei darbo drausmės laikymosi problematiką.

2. Kurdami saugesnes darbo vietas miškų kirtavietėse turite eliminuoti (arba sumažinti) galimus pavojus ir jų sukeliamas rizikas darbuotojų gyvybei ir / ar kitokiam sveikatos pakenkimui. Tuo tikslu akcentuotinos Jūsų, kaip organizatoriaus, pareigos įgyvendinant:

2.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 11 straipsnio „**Darbdavio pareiga**“ 2 dalį: „Darbdaviui atstovaujantis asmuo siekdamas įgyvendinti darbdavio pareigą organizuoja prevencinių priemonių (techninių, medicinos, teisinių, organizacinių ir kitų), skirtų nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai, įgyvendinimą, nustatydamas įmonėje šių priemonių įgyvendinimo ir kontrolės tvarką, paskirdamas darbdavio įgaliotus asmenis ir duodamas jiems konkrečius pavedimus įgyvendinti prevencines priemones“;

2.2. Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 19 straipsnio „**Darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė įmonėje**“ 1 dalį: „Darbdaviui atstovaujantis asmuo, organizuodamas darbą įmonėje, nustato darbuotojų saugos ir sveikatos būklės vidinę kontrolę, darbo ir poilsio režimą, darbo apmokėjimą taip, kad būtų sudarytos sąlygos, skatinančios darbuotojus laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų“;

2.3. Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų **5 ir 6 punktus:**

„5. Darbuotojai, kuriems nepakanka profesinių įgūdžių arba instruktuojant suteiktų žinių, kad galėtų saugiai dirbti, prieš pradėdami dirbti ar perkelti į kitą darbą, darbdaviui ar darbdaviui atstovaujančiam asmeniui nustačius tokių darbuotojų mokymo ir profesinių įgūdžių lavinimo poreikius bei mokymo trukmę, mokomi darbo vietose, įmonėse, seminaruose arba juos moko

profesinio mokymo teikėjai darbdavio ar darbdaviui atstovaujančio asmens nustatyta darbuotojų mokymo ir žinių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais tikrinimo ir vertinimo tvarka.“;

„6. Darbuotojai, prieš pradėdami dirbti pavojingus darbus, kurių sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1386 „Dėl pavojingų darbų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 87-3751), mokomi darbo vietose, įmonėse, seminaruose arba juos moko profesinio mokymo teikėjai darbdavio ar darbdaviui atstovaujančio asmens nustatyta darbuotojų apmokymo tvarka“;

3. Atsižvelgiant į tai, kad daugumos nelaimingų atsitikimų vykdant miško kirtimo ir susijusių darbų priežastys, iš esmės, yra analogiškos pagal veiksnius ir aplinkybes, siūloma:

3.1. Mokant ir / ar instruktuojant darbuotojus biržėje prieš pat pradėdant darbus aptarti su darbuotojais klaidas, kurios buvo nustatytos ankstesnių nelaimingų atsitikimų darbe metu, įskaitant ir nurodytus šiame laiške bei laiško prieduose.

3.2. Užtikrinti kiekvieno darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimo, kurį miško kirtėjas padarė atlikdamas darbus, vertinimą, įskaitant pažeidimų paviešinimą kitiems miško kirtėjams.

3.3. Praktikuoti miško kirtėjų žinių patikrinimo apklausas (pasinaudojant pridedamos Anketos forma arba pagal įmonėje parengtą ir pritaikytą anketos formą) po nelaimingų atsitikimų darbe, incidentų, nustačius darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų nesilaikymo įmonėje atvejus, taip pat priimant į darbą naujus darbuotojus.

Laukiame Jūsų atsiliepimų (info@vdi.lt) į šį raštą, pastebėjimų dėl miško kirtėjų anketų analizės rezultatų, pasiūlymų dėl atitinkamų teisės aktų reikalavimų galimo keitimo ir kitais, su saugiais miško darbais susijusiais klausimais.

Taip pat siūlome lankytis mūsų svetainėje (vdi.lt), kviečiame konsultuotis su mūsų teritorinių skyrių apskrityse darbo inspektorais dėl darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo įstatymų įgyvendinimo bei jų pažeidimų prevencijos, spręsti NA darbe nagrinėjimo, bendrų seminarų organizavimą darbo vietose ir kitus klausimus.

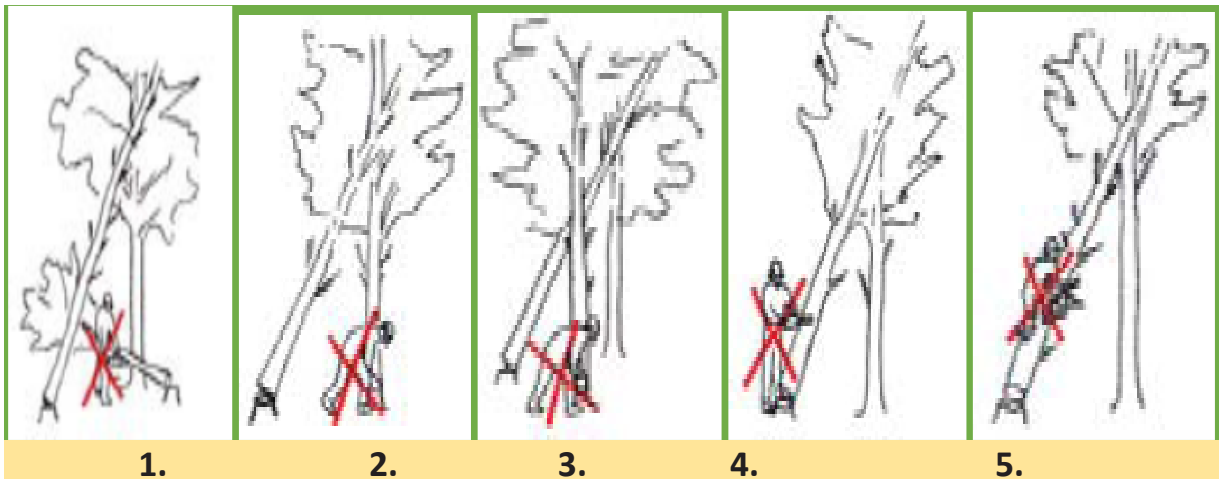
PRIDEDAMA:

1. Draudimai įstrigus medžiui medyje (schema), 1 lapas.
2. „Miško kirtėjo darbų saugos žinių lygio momentinės apklausos anketa“, 2 lapai.
3. „Miško kirtėjų darbų saugos žinių tyrimo, atsižvelgiant į 2016 m. iki rugsėjo 1 d. gautų apklausos anketų analizės rezultatus, apibendrinimas“, 3 lapai.
4. Miško kirtėjų apklausų analizė pagal apskritis (lentelės), 6 lapai (atskiras priedas).

Lietuvos Respublikos vyriausiasis
valstybinis darbo inspektorius

Jonas Gričius

DRAUDIMAI ĮSTRIGUS MEDŽIUI MEDYJE

1.

2.

3.

4.

5.

ATMINKITE..... IR NIEKADA, NIEKADA, NIEKADA:

1. kol įstrigęs medis nenuleistas, nebūkite patys ir neleiskite kitiems būti įstrigusio medžio galimo kritimo zonoje;

2. nepjaukite to medžio, į kurį įstrigęs medis, taip pat negenėkite šakų, į kurias atsirėmęs įstrigęs medis;

3. įstrigusio medžio nedaužkite kitu leidžiamu medžiu;

4. nepjaukite įstrigusio medžio kamblio, nepakirskite jo šaknų;

5. nelipkite į įstrigusį medį arba į tą, į kurį atsirėmęs įstrigęs medis.

MIŠKO KIRTĖJO DARBŲ SAUGOS ŽINIŲ LYGIO MOMENTINĖS APKLAUSOS ANKETA

Gerbiamas miško kirtėjau,

Tikime, kad Jūs puikiai žinote medkirčio profesijai keliamus darbų saugos reikalavimus, egzistuojančias rizikas darbo vietose. Bet statistika negailestinga: per pastaruosius trejus metus mirtinas ir sunkias traumas darbe patyrė 31 kirtėjas, iš kurių 28 - atlikdami tiesiogiai medžių kirtimą. Tarp jų buvo net 19, kirtusių medžius pirmaisiais darbo įmonėse metais.

Šia anketa norime priminti Jums pačias pavojingiausias aplinkybes ir priežastis, dėl kurių dažniausiai įvyksta nelaimės. Taip pat primename, kad Jūsų darbe reikšmingas vaidmuo tenka ir žmogiškajam faktoriui: atsargumui, susiklausymui dirbant komandoje, technologinei bei darbo drausmei ir kt.

Apklausoje atsakymai konfidencialūs ir naudojami tik statistiniams apibendrinimams.

Valstybinė darbo inspekcija dėkoja Jums už atsakymus.

Klausimai (pagal dažniausias nelaimių aplinkybes, priežastis), atsakymų variantai Pastaba: klausimai ir teisingi atsakymai atitinka reikalavimus, numatytus darbuotojų saugos ir sveikatos teisės ir normatyviniuose teisės aktuose	Pažymėti 1 teisingą
1. Kokio pagrindinio reikalavimo (atstumo tarp pjovėjų) reikia laikytis, kai biržėje dirba ne vienas medžių pjovėjas? 1.1. Reikia laikytis ne mažesnio kaip 2,5 pjaunamo medžio aukščio atstumo 1.2. Reikia nuolat perspėti žodžiu kitą medžio pjovėją prieš virstant medžiui 1.3. Reikia būti matomam, t.y. dėvėti signalines liemenes ir būti su šalmu	 ☐ ☐ ☐
2. Kad galima būtų atsitraukti nuo pjaunamo medžio jam virstant, turi būti išvalyti atsitraukimo takai. Dirbant dviese turi būti du atsitraukimo takai. Atsitraukimo takų kryptis turi eiti 45 laipsnių kampu nuo priešingos medžio leidimui krypties. Koks turi būti atsitraukimo takų ilgis pjaunant virš 14 cm storio 1,3 m aukštyje medžius? 2.1. Ne mažesnis kaip 3,5 m 2.2. Ne mažesnis kaip 5 m 2.3. Ne mažesnis kaip 4 m	 ☐ ☐ ☐
3. Užtūros storis yra likusi nenupjauta stiebo dalis, padedanti saugiai nulesti medį pageidaujama kryptimi. Koks turi būti užtūros storis, kad medis virstų statmenai išpjovai? 3.1. Rekomenduojamas užtūros storis dešimtadalis medžio storio 3.2. Rekomenduojamas užtūros storis penktadalis medžio storio 3.3. Rekomenduojamas užtūros storis apie 10 cm	 ☐ ☐ ☐
4. Pavojinga zona (joje negali būti pašalinių asmenų), kai dirba vienas pjovėjas turi būti lygi ne mažiau kaip: 4.1. Vienam medžio aukščio spinduliui 4.2. Dvigubam pjaunamo medžio aukščio spinduliui, bet ne mažiau kaip 10 m. 4.3. Trigubam pjaunamo medžio aukščio spinduliui	 ☐ ☐ ☐
5. Nuleidžiant įstrigusius medžius draudžiama: 5.1. Pjauti medį, į kurį įstrigęs kitas (ar genėti šakas, į kurias atsirėmęs įstrigęs medis) 5.2. Lipti į įstrigusį medį arba į tą, į kurį atsirėmęs įstrigęs medis 5.3. Numušti įstrigusį medį kitu medžiu 5.4. Pjaustyti įstrigusio medžio kamblį, pakirsti jo šaknis, kamblį arba kelmą 5.5. Teisingi visi atsakymai	 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

6. Teisingų atsakymų skaičius (įrašo darbo inspektorius)

Jeį atsakydami padaręte bent vieną klaidą, būtina atnaujinti žinias, antraip kyla grėsmė Jūsų sveikatai ir gyvybei

Jūsų pastebėjimai ir/ar pasiūlymai siekiant gerinti darbo sąlygas bei nelaimingų atsitikimų prevenciją:

7. Jūsų visas darbo stažas, dirbtas miško kirtėju (pažymėkite):

- 7.1. Iki 1 m.
- 7.2. Daugiau kaip 1 iki 2
- 7.3. Daugiau kaip 2 iki 3
- 7.4. Daugiau kaip 3 iki 5
- 7.5. Daugiau kaip 5 iki 10
- 7.6. Daugiau kaip 10 iki 15
- 7.7. Daugiau kaip 15 iki 20
- 7.8. Daugiau nei 20 m.

8. Jūsų darbo stažas (miško kirtėju) įmonėje, kurioje šiuo metu dirbate (pažymėkite):

- 8.1. Iki 1 m.
- 8.2. Daugiau kaip 1 iki 2
- 8.3. Daugiau kaip 2 iki 3
- 8.4. Daugiau kaip 3 iki 5
- 8.5. Daugiau kaip 5 iki 10
- 8.6. Daugiau kaip 10 iki 15
- 8.7. Daugiau kaip 15 iki 20
- 8.8. Daugiau nei 20 m.

9. Jūsų amžius (pažymėkite):

- 9.1. Iki 18 m.
- 9.2. Daugiau kaip 18 iki 25
- 9.3. Daugiau kaip 25 iki 35
- 9.4. Daugiau kaip 35 iki 45
- 9.5. Daugiau kaip 45 iki 55
- 9.6. Daugiau kaip 55 iki 65
- 9.7. Daugiau nei 65 m.

10. Apklausą vykdyta (pažymi inspektorius):

- 10.1. Mirtino NA
- 10.2. Sunkaus NA
- 10.3. Lengvo NA tyrimo metu.
- 10.4. Planinio inspektavimo metu

11. Apklauso data: 201__ m. _____ mėn. __ d.

11.1 Apskritis _____

11.2. Savivaldybė _____

Inspektoriaus v. pavardė _____ parašas _____

**Miško kirtėjų darbų saugos žinių tyrimo, atsižvelgiant į 2016 m. iki rugsėjo 1 d. gautų apklausos anketų analizės rezultatus,
APIBENDRINIMAS**

I. IŽANGA

1.1. Miško kirtėjų apklausos darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau - DSS) klausimais tyrimo tikslai yra:

1.1.1. Miško kirtėjų profesinės kompetencijos lygio DSS klausimais ir įgūdžių, užtikrinančių nelaimingų atsitikimų (toliau - NA) darbe, susijusių su medžių kritimais (griuvimais) ant darbuotojų, prevenciją, įvertinimas;

1.1.2. miško kirtėjų mokymo ir instruktavimo veiksmingumo gerinimas;

1.1.3. DSS valdymo miškininkystės sektoriuje tobulinimas, siekiant efektyvesnio teisės aktų įgyvendinimo bei darbo drausmės užtikrinimo.

1.2. Poreikis organizuoti miško kirtėjų apklausą buvo pagrįstas atsižvelgiant į 2012 – 2014 metais ypatingai aukštą mirtinų NA darbe lygį, kuris miškininkystės sektoriuje daugiau kaip 10 kartų viršijo šalies vidurkį, skaičiuojant 100 000 darbuotojų, o apie 90 proc. visų mirtinų NA darbe įvykdavo su miško kirtėjais.

1.3. Deja, ne išimtis ir šie metai:

1.3.1. sunkių ir mirtinų NA darbe: 2016.02.08 – UAB „Sava giria“ (S) ir 2016.02.29 – „Pakruojo miškų urėdija“ (S) Šiaulių apskrities įminės; 2016.02.10 – UAB „Daugeta“ (S) Alytaus apskritis“; 2016.07.17 – VĮ Dubravos eksperimentinės - mokomosios miškų urėdijos Vaišvidavos girininkija (M), Kauno apskritis; 2016.04.26 – UAB „Valdo ranga“ (M), Telšių apskritis, aplinkybes ir pagrindines priežastis sąlygojo veiksmai, kuriuos, nuleidžiant medžius, darbuotojams buvo draudžiama: pjaustyti įstrigusio medžio kamblį, atpjaustinėti kalades, daryti įstrigusio medžio kamiene pjūvį, pakirsti šaknis ar kelmą, nestovėti pavojingoje zonoje dažniausiai neįsitikinus, kad virsdamas medis ar krisdamos jo ir/ar medžio, į kurį istrigęs nuleidžiamas medis, šakos neužkris ant darbuotojo. Pasitaikė atvejų, kai kirtėjas dirbo vienas (Vaišvydavos girininkija), buvo neblaivus (2,6 prom. – UAB „Valdo ranga“), neapmokytas ir neatestuotas (UAB „Daugeta“);

1.3.2. pažymėtina, kad vienodai nukentėjo tiek darbuotojas, kurio darbo stažas buvo 4 mėnesiai (UAB „Sava giria“), o amžius - 44 metai, tiek patyręs kirtėjas - darbo stažas 19 m., amžius - 42 metai (Pakruojo miškų urėdija). 2016 m. traumotų darbuotojų vidutinis darbo stažas įmonėse, kuriose įvyko NA yra 7,3 m. (t.y. segmente nuo 5 iki 10 m. laikotarpyje), amžius – 47 m.

1.4. Organizuojant apklausas buvo vadovaujamosi pagal atitinkamu Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2016 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. EV- 13 patvirtintą momentinės apklausos anketą (toliau – Anketa, pridedama), kurios forma ir turinys prieš tai buvo teikta ir socialiniams partneriams.

II. TYRIMO REALIZAVIMAS, ANKETINIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ

2.1. Analizei atrinktos pilnai užpildytos ir visus reikalavimus atitinkančios 132 Anketos iš 7 apskričių.

	Trumpa lentelė Apskritis	Ank skaič	Atsakyta į visus klausimus	
			Skaič.	Proc
1	Kauno	33	16	48,4
2	Klaipėdos	40	16	40,0
3	Šiaulių	16	0	-(!)
4	Panevėžio	23	15	65,2
5	Alytaus	9	7	77,8
6	Utenos	7	3	42,6
7	Tauragės	4	4	100
	Viso	132	61	46,2

2.2. Kairėje (Trumpa lentelė) iš pateiktų duomenų darytina išvada, kad miško kirtėjai arba neturi pakankamos kompetencijos, kaip saugiai atlikti veiksmus, nes 46,2 proc. miško kirtėjų teoriškai nepakankamai gerai žino kaip saugiai atlikti medžio kirtimą, arba, žinodami – nesilaiko nustatytų reikalavimų, norėdami greičiau užbaigti medžio nuleidimą, skuba. Manytina, kad darbų vadovai dažniausisi toleruoja tokius darbuotojų veiksmus, apsiribodami lengvo pobūdžio perspėjimais.

2.2. Konstatuotina, kad pagal šio Apibendrinimo prieduose (Lentelės 1-1, 1-2 ir 2) visas darbo stažo vidurkis dirbant kirtėju – 7,1 m., arba nuo 5 iki 10 metų pagal DSS sistemoje nustatytą intervalą, o dirbant konkrečioje įmonėje – 6,4 m., arba nuo 5 iki 10 m.; amžiaus

vidurkis – 40 m., arba nuo 35 iki 45 m.) bei **punkte 1.3 pateikiamus** duomenis, darbuotojai, iš esmės, yra ganėtinai kvalifikuoti ir kompetetingi saugiai atlikti pareigybėse numatytus darbus, tačiau patys neretai ignoroja instrukcijose nustatytus reikalavimus.

Taip pat atsižvelgtina į tai, kad apklausų analizė parodė gana netolygų miško kirtėjų teorinių žinių lygį apskrityse pagal atsakytų klausimų vidurkį, pvz.: Šiaulių (3,6) ir Kauno (3,8) apskrityse šie rodikliai yra ženkliai žemesni (25,0 proc.), negu Alytaus (4,8) ir Tauragės (5,0) apskrityse. Apibendrinant teigtina, kad organizuojant miško kirtėjų instruktavimą, sistemingą priežiūrą ir kontrolę siekiant užtikrinti DSS reikalavimų laikymąsi bei darbo drausmę, stokojama griežtesnio darbdavių požiūrio ir ryžtingesnių veiksmų vykdant NA darbe prevenciją.

2.3. Anketoje po 6 klausimu miško kirtėjų buvo paprašyta pateikti pasiūlymų dėl DSS būklės gerinimo bei NA darbe prevencijos. Įrašų negausu - keletyje Anketų pritariama, kad yra naudinga informacija apie NA darbe statistiką, jų aplinkybes bei priežastis, ypač jauniems kirtėjams. Pasitaikė įrašų dėl darbų vadovų spaudimo paspartinti darbų tempus, taip pat dėl per menko darbo užmokesčio.

2.4. Žemiau pateikiami duomenys pagal apskritis, kuriose miško kirtėjų atsakymai į Anketos klausimus suskirstomi į „geriau atsakytus“ ir „blogiau atsakytus“, atsižvelgiant į kiekvieno klausimo rezultatus:

Geriau atsakyti	Proc.	Blogiau atsakyti	Proc.
Atsakant į pirmą Anketos klausimą			
Klaipėdos apskrityje	100	Kauno apskrityje	72,0
Alytaus apskrityje	100		
Utenos apskrityje	100		
Atsakant į antrą Anketos klausimą			
Alytaus apskrityje	100	Šiaulių apskrityje	37,5
Panevėžio apskrityje	82,6	Klaipėdos apskrityje	55,0
		Utenos apskrityje	57,1
Atsakant į trečią Anketos klausimą			
Alytaus apskrityje	100	Šiaulių apskrityje	43,7
Klaipėdos apskrityje	85,0	Kauno apskrityje	57,7
Panevėžio apskrityje	82,6	Utenos apskrityje	71,4
Atsakant į ketvirtą Anketos klausimą			
Šiaulių apskrityje	93,7	Klaipėdos apskrityje	75,0
Panevėžio apskrityje	87,0	Alytaus apskrityje	77,8
Utenos apskrityje	85,7		
Atsakant į penktą Anketos klausimą			
Kauno apskrityje	100		
Šiaulių apskrityje	100		
Alytaus apskrityje	100		
Atsakant į visus penkis Anketos klausimus			
Alytaus apskrityje	96,0	Šiaulių apskrityje	72,0
Klaipėdos apskrityje	86,0	Kauno apskrityje	76,0
Panevėžio apskrityje	86,0	Utenos apskrityje	80,0
Pastabos:			
1. Tauragės apskrities atsakymai neįtraukti į šią lentelę dėl per mažo miško kirtėjų, dalyvavusių apklausoje, skaičiaus (tik 4). Tokia reprezentacija nėra pakankama objektyvioms išvadoms pagrįsti.			
2. Stulpelyje „ Blogiau atsakyti “ nebuvo įrašomos apskritys, kuriose neigiamų atsakymų skaičius buvo aukštesnis nei 80 procentų.			

2.5. Išsamesni apklausos anketinių rodiklių duomenys pateikiami šio Apibendrinimo lentelėse (1-1, 1-2 ir 2) – 6 lapiai.

III. IŠVADOS, REKOMENDACIJOS, PASIŪLYMAI

3.1. Mirtinų NA darbe dažnumo koeficientas, skaičiuojant 100 000 darbuotojų miškininkystės sektoriaus įmonėse 2016 m., palyginus, pvz., su 2014 m., sumažėjo 2,7 karto, tačiau dar yra apie 7 kartus aukštesnis, negu šalies vidurkis. *Todėl*, atsižvelgiant į ką tik nurodytus skaičius, taip pat į anketinės apklausos duomenis, o svarbiausia – į šio Apibendrinimo **1.3 punkte** pateiktą 2016 m. įvykusių mirtinų ir sunkių NA darbe aplinkybes bei pagrindines priežastis, **konstatuoti, kad** pasiektas **reikiamo lygio proveržis**, įgyvendinant DSS reikalavimų vykdymą konkrečiose darbo vietose, **nėra pagrindo**. Tai pasakytina tiek apie darbuotojus, tiek ir apie įmonių vadovus, kurie atsakingi už darbuotojų saugos ir sveikatos vidinės kontrolės užtikrinimą ir rizikų vertinimą (Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 19 str. 2 p.) bei NA darbe prevencijos (Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 11 str. 2 p.) organizavimą konkrečiose darbo vietose.

3.2. NA darbe aplinkybės ir priežastys taip pat suponuoja išvadą, kad nebuvo pakankamai išsamiai sureaguota į Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus rašte „*Dėl informacijos apie nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių 2012 – 2014 m. miškininkystės ekonominės veiklos sektoriuje pagrindinių rodiklių konteksto sisteminę analizę*“ atkreiptas problemas bei spręstinus klausimus (2015 m. spalio 16 d. raštas buvo siųstas visoms miškininkystės sektoriaus socialinių partnerių įstaigoms ir organizacijoms).

3.3. Rekomenduojama:

3.3.1. įmonių bei darbuotojus atstovaujančių organizacijų vadovams, diegiant atitinkamas skatinančias ir/ar drausminančias priemones, didinti atsakingų administracijos darbuotojų bei dirbančiųjų DSS reikalavimų vykdymo naudos suvokimą, nes, išvengiant nelaimingų atsitikimų darbe, mažinamos ne tik išlaidos NA darbe ir traumos pasekmėms likviduoti, bet tuo pačiu užtikrinamas efektyvesnis bei produktyvesnis verslas, įmonės ženklo vertė ir reputacija. Be to, taip išvengiama ir galimo baudžiamojo ir/ar civilinio bylinėjimosi poveikis bei su tuo susijusių neplanuotų kaštų.

3.3.2. socialiniams partneriams (darbdavius bei darbuotojus atstovaujančioms organizacijoms) glaudžiai bedradarbiauti su Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniais skyriais, organizuojant seminarus, skleidžiant gerą praktiką tobulinant iš šalies samdomų DSS paslaugas teikiančių firmų veiklą bei NA darbe prevenciją.

3.4. Siūloma visų miškininkystės įmonių vadovams:

3.4.1. plėtoti vidinį anketavimą siekiant tobulinti darbuotojų mokymą ir adekvatų instruktavimą priimančiam miško kirtėjus į darbą bei skatinant įgūdžių įsisavinimą kiekvienoje darbo vietoje.

PRIDEDAMA:

2016 m. vasario – balandžio mėnesiais vykdytos miško kirtėjų apklausos anketinių rodiklių suvestinės lentelės pagal apskritis – 6 lapai;

Rengėjas,

VDI Nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų skyriaus vyriausiasis specialistas

Mindaugas Pluktas

el.adresas: mindaugas.pluktas@vdi.lt

tel.: (8 5) 2652608

Vilnius, 2016 m. spalio